

Sprawozdanie z wykładu gościnnego prof. Michaela Jacobsa, pt. *The Durability of the Chicago School in Antitrust: What Accounts for it?*

W dniu 11 października 2016 roku w Centrum Studiów Antymonopolowych i Regulacyjnych Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego odbył się wykład gościnny prof. Michaela Jacobsa z DePaul University Chicago na temat znaczenia szkoły chicagowskiej dla ochrony konkurencji. Profesor M. Jacobs jest uznanym międzynarodowym ekspertem w dziedzinie prawa antymonopolowego. Jego artykuły były publikowane w prestiżowych periodykach amerykańskich, m.in. w *Yale Law Journal*, *Northwestern Law Review*, *Minnesota Law Journal*, *William and Mary Law Review* czy *Antitrust Law Journal* oraz cytowane przez Sąd Najwyższy USA. Profesor Michael Jacobs prowadzi także wykłady na uniwersytetach w Australii i w Chinach.

Temat wystąpienia stanowi zagadnienie nader aktualne – omawiana przez profesora Jacobsa szkoła chicagowska stoi bowiem na stanowisku, iż państwo powinno ograniczyć swoją ingerencję w szeroko rozumiany rynek do niezbędnego minimum. Natomiast obecnie można zaobserwować intensyfikację tejże aktywności. Temat okazał się tym bardziej interesujący, że szkoła chicagowska zarówno znajduje wielu zwolenników, jak i niejednokrotnie spotyka się z krytycznymi głosami.

Spotkanie otworzył dr Maciej Bernatt, który w krótkim powitaniu zaznaczył, iż wykład profesora M. Jacobsa jest jednym elementem cyklu spotkań organizowanych przez Centrum Studiów Antymonopolowych i Regulacyjnych dotyczących aksjologii ochrony konkurencji – wcześniej gośćmi byli m.in. prof. dr Paul Nihoul z Catholic University of Louvain oraz prof. dr Peter Behrens z University of Hamburg.

Swój wykład profesor Jacobs rozpoczął od przytoczenia historii myśli szkoły chicagowskiej. Stwierdził on, że jest to najlepszy asumpt do dalszej dyskusji na temat jej znaczenia dla prawa konkurencji. Doktryna amerykańska dotycząca podejścia do prawa antymonopolowego i jego celów zdominowana została przez szkoły – harwardzką i chicagowską. Głównym założeniem szkoły harwardzkiej był paradygmat S – C – P, gdzie struktura rynku (S) determinuje działania przedsiębiorcy (C), co w konsekwencji wpływa na skutki rynkowe (P). Polityka antymonopolowa powinna być więc aktywna i opierać się na działaniu strukturalnym. W ujęciu prezentowanym przez szkołę harwardzką zasadniczym celem prawa konkurencji jest więc dobrobyt konsumentów. Szkoła chicagowska – której zwolennikiem jest profesor Jacobs – odrzuca zapatrywanie, zgodnie z którym struktura rynkowa determinuje wynik gry rynkowej. W swojej wypowiedzi Profesor podkreślał, że to efektywność alokacji zapewniająca sprawiedliwy podział dóbr w społeczeństwie, nie zaś sama struktura rynku, powinna być zasadniczym celem polityki antymonopolowej. Argumentując przyjęte stanowisko, wskazał on m.in. iż wolny rynek wyposażony jest w najlepsze mechanizmy korekcyjne, dlatego też polityka antymonopolowa powinna być ostrożna i oparta na środkach behawioralnych. Celem prawa konkurencji jest więc ochrona dobrobytu ogólnego, co osiągnięte może być jedynie w oparciu o kompleksową analizę potencjalnych skutków zachowań przedsiębiorców. M. Jacobs

wielokrotnie zaznaczał, iż rynek zdolny jest do samoregulacji i efektywnego działania. Interwencja zewnętrzna, np. w sytuacji nadużycia pozycji dominującej, powinna mieć miejsce jedynie wtedy, gdy nie da się udowodnić efektywności przedsiębiorstwa. Za kluczową szkoła chicagowska uznaje kwestię wolnego wejścia na rynek (*free entry*) i wolności gospodarczej. Rolą państwa jest zaś dbanie o usunięcie wszelkich przywilejów podmiotowych (np. dla wielkich korporacji) i dbanie, by wolność wejścia i wolność gospodarcza nie były niczym zakłócone.

Szkoła chicagowska przyjmuje, że wolna konkurencja leży w publicznym interesie. Zgodnie z założeniami doktryny efektywności niewłaściwymi są, jeśli nie występuje zagrożenie ograniczenia konkurencji, interwencyjne działania państwa w gospodarce. Reakcja państwa uzasadniona jest jedynie w sytuacji, gdy brak interwencji prowadziłby do ograniczenia dobrobytu konsumentów. Według prezentowanych przez profesora Jacobsa zapatrywań, celem każdej sprawy antytrustowej powinno być ustalenie czy dane zachowanie doprowadzi w konsekwencji do płacenia przez konsumenta wyższych cen i czy stawki te będą utrzymywać się w dłuższym okresie pomimo sił konkurencji. Uznać więc można, że szkoła chicagowska stoi na stanowisku, zgodnie z którym interwencja państwa w celu ochrony przedsiębiorstw, np. przed bardziej efektywnymi konkurentami, jest szkodliwa dla szeroko rozumianego dobrobytu – wystarczające są bowiem naturalnie występujące mechanizmy rynkowe. Podsumowując wypowiedź, Michael Jacobs wskazał, iż dobrobyt konsumenta powinien stanowić zasadniczy cel polityki konkurencji.

Spotkanie stało się, dla akademików i praktyków, polem do dyskusji nad koniecznością stosowania nowych rozwiązań prawa ochrony konkurencji. W polemice, która miała miejsce po wystąpieniu prof. Michaela Jacobsa wzięli udział dr Łukasz Grzejdziak (Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Łódzki), dr Bartosz Turno (WKB Wiercinski Kwiecinski Baehr, Polska Akademia Nauk), prof. dr hab. Stanisław Piątek (Wydział Zarządzania, Uniwersytet Warszawski), dr Tomasz Bagdziński (adwokat, członek Stowarzyszenia Prawa Konkurencji, Centrum Studiów Antymonopolowych i Regulacyjnych Uniwersytetu Warszawskiego), Adam Jasser (w latach 2014–2016 Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów) oraz dr Piotr Semeniuk (Polityka Insight). W swych wypowiedziach uczestnicy dyskusji wyrazili duże zainteresowanie tematyką podejścia do aksjologii prawa konkurencji. Ożywiona dyskusja świadczy zaś o wysokim poziomie spotkania.

Podkreślenia wymaga fakt, iż wykład gościnny prof. Michaela Jacobsa z DePaul University Chicago stał się okazją do poszerzenia optyki nad znaczeniem intensywnie rozwijanego w Polsce i Unii Europejskiej prawa antymonopolowego. Spotkanie zorganizowane przez Centrum Studiów Antymonopolowych i Regulacyjnych stanowiło forum do ciekawej dyskusji nad przyszłymi kierunkami stosowania rozwiązań prawa ochrony konkurencji zarówno dla akademików, jak i dla praktyków.

Dr Anna Tworkowska-Baraniuk

Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku

e-mail: an.tworkowska@gmail.com